

Posudek magisterské diplomové práce

Jitka Štollová

„My fearfull shadow that still followes me“:

Literary and Artistic Representations of Richard III before Shakespeare

Magisterská práce Jitky Štollové je výjimečná hned ve dvou ohledech. Již svým zaměřením se vymyká běžným tématům shakespearovských magisterských prací, neboť jejím cílem není interpretace Shakespearových her a básní, ale zabývá se genezí jednoho z nejznámějších Shakespearových příběhů, tj. Richarda III. Takové práce píše obvykle zkušený badatelé britští a američtí, daleko méně často čeští studenti anglistiky. Z toho vyplývá i druhá zvláštnost práce: zabývá se materiály, které jsou z velké části u nás nedostupné. Jitce Štollové se tak podařilo využít stáží v Británii k napsání práce, která bezprostředně navazuje na její práci bakalářskou, jejíž velká část pojednávala o Richardu III. z hlediska geneze Shakespearových postav padouchů. Její práce magisterská je především studií pramenů Shakespearovy hry.

Práce má tři části. Jitka Štollová nejdřív zkoumá portrét Richarda v dobových kronikách, především v Crowland Chronicle, ve spise Dominica Manciniho *De Occupatione Regni Angliae*, kroniku Polydora Vergila *Anglica Historia*, narativní příběh Thomase Mora *The History of King Richard III.* a samozřejmě kroniku Edwarda Halla *The Union of the Noble and Illustrate Families of Lancaster and York* a Holinshedovo kronikářské pojednání *The Chronicles of England, Scotland and Ireland*. Zatímco o Morovi, Hallovi a Holinshedovi se u nás (nejen v souvislosti s Richardem III.) psalo, Crowland Chronicle a Manciniho spis jsou u nás známé méně a komentáře Jitky Štollové, založené na čtením těchto pramenů, jsou záslužné a užitečné.

Druhá část práce pojednává o Richardově portrétu v dobové poezii. Jitka Štollová komentuje různé verze balady *The Song of Lady Bessy* a zvláštní pozornost věnuje knize o vzestupu a pádu vladařů *A Mirror for Magistrates*.

Třetí část práce se zabývá předshakespearovskými dramatickými zpracováními Richarda III., především hrou Thomase Leggeho *Richardus Tertius* a anonymní hru nazvanou *The True Tragedy*.

Předložená magisterská práce je užitečným příspěvkem ke zkoumání geneze Shakespearova Richarda III. Je třeba ocenit, že Jitka Štollová, která již ve své bakalářské práci a opakovaně v seminářích o Shakespearovi a renesanční kultuře, prokázala svou suverénní znalost Shakespearova díla, se tentokrát obrátila jiným směrem. Studium pramenů je v jistém smyslu pomocnou vědou. Zdůrazňuji, že termín „pomocná věda“ nepoužívám v hodnotícím smyslu, ale čistě popisně. Podobně jako pomocné vědy historické má i tato pomocná věda literární a teatrologická význam pro poznání her samých. Vzhledem k tomu, že *Richard III.* je pokládán, až již právem či neprávem, za historickou hru, je studium pramenů této hry obzvlášť důležité. Práce novým způsobem osvětluje tak známé a často diskutované otázky, jakými je například vliv tudorovské propagandy na Shakespearovy historické hry. Jedním ze zajímavých a u nás neběžně známých poznatků práce je, že k jisté demonizaci anglického krále Richarda III. došlo již v předtudorovské době, z čehož vyplývá, že Shakespearův dramatický portrét Richarda III. nemohl být pouze konformní úlitbou tudorovské propagandě. S tím souvisejí neméně známé otázky, týkající se Richardovy fyzické deformovanosti, kterou nepotvrzují ani historické dokumenty, ani nedávné archeologické objevy poblíž Leicesteru.

K velmi erudované a přínosné práci mám několik připomínek. Předně mám pocit, že metoda práce má přes svou již zmíněnou užitečnost jisté limity. Je to práce velmi specializovaná a přináší v našem kontextu mnoho nového, zároveň však nelze nevidět, že k poznání Shakespearových historických her přispívá spíše dílčím způsobem. Například poplatnost či nepoplatnost Shakespeara tudorovské propagandě a tudorovskému mýtu královské moci lze vidět i v mnoha jiných a podstatnějších aspektech, než jsou prameny hry. Klademe-li si opravdu závažné otázky, týkající se Shakespearova pojetí dějin v historických hrách, neobejdeme se bez analýzy her samých. Texty těchto her jsou tím základním primárním materiálem ke studiu Shakespearova chápání a ztvárnění procesů, které utvářely anglické dějiny. Jsem si zcela jist, že Jitka Štollová to velice dobře ví, přesto si myslím, že je třeba tuto okolnost, i přes její samozřejmost, připomenout. Tatáž připomínka by se mohla jinými slovy formulovat jako problém kladení otázek. Položit dobrou a významnou otázku je v každém oboru bádání velmi důležité, ba základní. Je zcela věcí autorky práce, že se rozhodla z důvodů, které zná jen ona sama, klást si ty otázky, které řeší její práce.

Mé další připomínky či dotazy jsou spíše okrajové. Zajímalo by mě například, co si Jitka Štollová sama myslí o názoru G. B. Churchilla, že *Richardus Tertius* může být vůbec první anglickou historickou hrou. Je opravdu Baleův *Kyng Johan* spíše moralitou než historickou hrou, a proto nemůže být pokládán za první historickou hru anglického dramatu? Další připomínky se týkají otázek více či méně formálních. Je škoda, že některá vlastní jména postav (například Woodville) nejsou hláskována v práci správně, ještě větší škoda je, že i jména autorů tak významných a všeobecně známých jako je Ben Jonson jsou uvedeny chybně (viz Johnson na str. 39), atp. Konečně se mi zdá, že podtitulek práce (Literary and Artistic Representations) je poněkud nadnesený. Žádný z uvedených pramenů (snad s výjimkou Mora) nemá status literárního či uměleckého díla. Obě adjektiva bych z podtitulku práce vynechal. Žádným adjektivem neozdobený termín „representations“ by je, myslím, vystihl adekvátněji.

Tyto dílčí připomínky nemohou ovlivnit mé pozitivní hodnocení práce jako celku. O konečném hodnocení práce musí rozhodnout až veřejná obhajoba, předběžně ji z výše uvedených důvodů hodnotím jako výbornou.

Prof. PhDr. Martin Hilský, CSc, Dr. h. c.